



## **Panis Evangelici Fragmenta Quadragesimalia Tripartita**

Ex sanctissimo Dei Verbo copiosé & sedulo collecta, Sanctorum Patrum, variorumque Auctorum sententiis & conceptibus mirificè aucta; Et Omnibus Quidem Anni Dominicis; præcipuè tamen singulis Quadragesimæ Dominicis & Feriis per binas ad minus, sæpius denas aut septenas Conciones fideli Populo ...

**Lingendes, Claude de**

**Coloniae Agrippinae, 1689**

LXXI. Quæ est secunda in Evangelium, de multiplicatione panum, Quærit & aperit cur Christus fugerit, cum eum Regem eligere vellent judæi.

---

---

**Nutzungsbedingungen**

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56356](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56356)



DOMINICA QUARTA  
 IN QVADRAGESIMA.  
 CONCIO SECUNDA.

Cur Christus fugerit cū eum Regem facere Iudæi  
 voluerunt.

*Iesus ergo cū cognovisset, quia venturi essent, ut raperent eum,  
 & facerent eum Regem, fugit in montem ipse solus.*

Joannis 6.

**A**D MODVM frequens & usitatum est in sacra Scripturâ, ut in luculentis magnificisq; conviviis quæ proponit, delignantur complures qui ad ea convocent atq; invitent universos: Ita Proverb. 9. ubi Sapientia proposuit mensam suam. *Misit ancillas suas ut vocarent ad arcem, & ad moenia civitatis: Si quis est parvulus veniat ad me: & insipientibus locuta est, venite comedite panem meum, & bibite vinum quod miscui vobis.* Similiter apud S. Matth. c. 22. postquam dictum est: *Simile factum est regnum cœlorum homini regi, qui fecit nuptias filio suo: Additur: Et misit servos suos vocare invitatos ad nuptias:* Atq; ut significetur, omnes vocari, dicitur consequenter: *Iterum misit alios servos dicens, Dicite invitatis: Ecce prandium meum paravi, tauri mei, & aha occisa sunt, & omnia parata, venite ad nup-*

Tom. II.

*rias. Idem munus hodie mihi commissum est, ut vos ad Christi convivium invitem, ad quod licet venerit magna hominum multitudo, & pro tantâ multitudine quinq; tantum sint panes hordeacei, & duo pisces, quia tamen Christus sic jubet facite homines discumbere, vos etiam ad hoc admirandum conviviū invito, præsertim quia post saturata quinque hominum millia, tantum superfuit ex panibus, ut ex collectis fragmentis duodecim cophini repleti sint, qui satis esse possunt ad innumeros mortales pascendos: corporaliter quidem, si Deus vellet: sed spiritualiter post tot sæcula totâ Ecclesiam, & nos quoque, si modò animis, uti oportet, adesse velimus: atque ut id fiat utiliter opem à cœlo accersamus: hanc nobis B. Virgo deposcet. AVE MARIA.*

Bbb

QVOD

**Q**UOD Scriptura sancta, ac præcipuè novum Testamentum altæ sit intelligentiæ, id docuit Isaias: cum Redemptorem nostrum vocavit *Baruch*, hoc est: profundi sermonis: Ita Christus Matth. 13. se vocat thesaurum absconditum in agro, quem antequam reperias diu scrutari oporteat: Eodem sensu S. Gregorius divinam Scripturam appellat fluvium in quo agnus ambulare, & Elephas nare possit; primum ob literæ simplicitatem; alterum ob intelligentiæ profunditatem: Atque ut cætera omittam, id ex hodierno Evangelio discere possumus, quod cum in speciem nihil continere videatur præter simplicem miraculi narrationem, si tamen rectè intelligatur præclarissimam de Christo doctrinam continet; atque ut quæ sunt præcipua attingam; Tria potissimum, quæ magnam in se habent admirabilitatem.

Primum est panum multiplicatio facta in CHRISTI manibus, & Apostolorum, ait Ambros. & manducantium, ait S. Hilar. eò usque ut ex quinque panibus saturata sint hominum quinque millia. exceptis parvulis & mulieribus, quorum fortasse numerus non erat minor. In quo expendendo miraculo, licet mortales plus immorari soléant, minimum tamen videtur intelligentibus, quia idem quotidie fit in naturâ, in feminum, & segetum multiplicatione: sed ut advertit S. Augustinus Tract. 24. in Joan. Licet majus miraculum sit quod quotidie tot hominum milliones, & animalia nutriantur DEO cibum subministrante; hæc tamen quotidiana miracula assiduitate viluerunt: Unde subdit. Majus miraculum est gubernatio mundi totius, quam saturatio quinque millium hominum de quinque panibus; & tamen hoc nemo miratur; illud mirantur homines, non quia majus est, sed quia rarum est.

1. Quod habet admirabilitatem ut dixi superiori concione illud est, quod cum Judæi

in Christo plurima vidissent miracula, eorum illuminationem, claudorum erectionem, sanitatem leproforum, Dæmonum ejectionem, immò etiam mortuorum suscitationem, nunquam tamen cogitarint de eo in regem assumendo, nisi hujus miraculi occasione, cum tamen alia miracula isto majora fuisset, aut non saltem minora videantur.

Verùm hunc populi sensum non admodum mirabilem nobis videri debere ostendit, tum quod ita facti sint populi ut eos nihil plus afficiat quam venter; tum quod ut uberius dixi; sic passim homines etiam sapientes judicarunt, præcipuum imperii finem esse, populum pascere, & eum aptissimum imperio, qui sic populum pascere possit. Verùm quoniam de utroque actum est, superest ut de tertio agamus.

3. Itaque quod in nostro Evangelio continetur est fuga CHRISTI Domini: Cum enim Iesus cognovisset, quia venturi essent, ut raperent eum, & facerent eum Regem, fugit in montem ipse solus, quod quanquam mirabile alicui videri possit, quoniam de facto Rex erat, & naturâ & institutione Divinâ, secundum illud Psalm. 2. Ego autem constitutus sum Rex ab eo super Sion montem sanctum ejus: Unde Joann. 18. roganti Pilato Num esset Rex? Ergo Rex es tu? respondit ei, Tu dicis, quia Rex ego, immò subdidit se ad hoc esse natum, ut hanc veritatem testaretur: Ego ad hoc natus sum, & ad hoc veni in hunc mundum, ut testimonium perhibeam veritati; & omnium Scripturarum una vox fuit, ipsum fuisse Christum seu Regem in lege promissum: Ex quo constar non futuram in ipso injustam regni usurpationem: licet inquam hæc ita essent, maluit tamen illud populi studiū, maturâ suâ fugâ prævertere: sanè justissimas ob causas: & eas quidem fortasse vobis parum notas: sed age illas aperiamus: saltem ex multis hæc paucas subijcio.

Prima fugæ Jesu Chruisti causa extitit, ut nos doceret, fugam omnem non esse probrosam, generosâque animo indignam, quæ admodum in bello nonnunquam receptus laudabiliores sunt, quàm futuræ pugna: quod quidem induxit S. Ambrosium ut diceret libro de Fuga sæculi capite 4. non erubescamus fugere; gloriosa enim hæc fuga est, à facie peccati: ad cuius rei probationem hæc subiicit exempla: Sic fugit Jacob, Matre suadente: sic fugit Moyses à facie Regis Pharaonis, ne eum aula Regia coinquinaret, aut irretiret potentia: sic fugit David à facie regis Saül, & à facie Absalon; denique fugiens agebat incrementa pietatis, qui & insidiatori pepercit & parricidæ salutem rogavit. Hæc ille. Vera huiusce ratio est, quia duo sunt peccatorum genera: Nos alia pellicunt blanditijs & illecebris; alia vi ac violentiâ pertrahunt: Melior faciliorque ratio vincendi priora, sit effugatio; Superantur altera resistendo, & adversus ea certando: at peccatorum omnium quæ fugâ vincuntur, duo præcipua sunt, ambitio & luxuria: Quod ad primum attinet: Angelus præcepit magno Arsenio, ut ex aula recederet, fugeretque de sæculo: Fuge Arseni, Arseni fuge: Ita Moyses ut ait Apostolus Hebr. 11. *Fide reliquit Ægyptum non veritus animositate Regis*, quod & mox dicebat Ambrosius: Et hoc quotidie videmus evenire spiritualibus etiam hominibus: Quotusquisque enim est qui in aula suam conservet innocentiam? Scilicet aula splendor oculorum aciem perstringit, & quæ, cum abesses damnare consueveras, in ipso usu eadem tibi placere incipiunt, & ab accusatore transis in defensorem. Itaque illo sensu & proposito Christus aufugit, non quod ipse fugâ egeret, sed ut nobis fugiendi exemplum daret. Sed super omnia, fugienda sunt vitia carnis? secundum illud Apostoli 1. Corinth, 6. *Fugite fornicationem*:

Nam cum in ceteris vitijs, ut ait S. Thomas, quantò magis quis considerat particularia, eò minus invenit unde deleatur, magis verò quod abhorreat: In hoc autem vitio, particularium consideratio, & cogitatio vehementius afficit, atque incendit, nam ex imaginatione facillimè commovetur caro ad opus, quod maximè secundum carnem est: huc igitur hostem, qui valet vincere, fugiat, id est, ipsas etiam primas, & solas huius generis cogitationes, atque phantasmata, penitus ab animo repellat, & minimas occasiones sedulo vitet. Cujus illustre habemus exemplum in Patriarcha, Ioseph, qui uti dicitur Genes. 39. Cum ab heræ de stupro sollicitaretur, cum ipsa tantum verbis ageret, sibi ipse egit verbis, ut crimen dehortaretur. *Ecce Dominus meus, omnibus mihi traditis, ignorat quid habeat in domo sua, nec quidquam est quod non in mea sit potestate, vel non tradiderit mihi, præter te, quæ uxor ejus es. Quomodo ergo possum hoc malum facere, & peccare in Deum meum?* Sed postquam apprehensâ laciniâ vestimenti ejus, eum sollicitavit ad facinus: *Relicto in manu ejus pallio suo fugit & egressus est foras.* In quam rem sic Philosphatur Ambrosius libro de Ioseph: Non pluris fecit vestimenta corporis, quàm animi castimoniam: Reliquit tanquam non sua, quæ adultera suis manibus detinebat: & aliena judicavit, quæ tactu impudico poterant comprehendit: Magnus quippe vit, qui venditus, servile tamè nescivit ingenium: ad amatum non redavit; rogatus non acquievit, comprehensus aufugit, qui cum uxore Domini conveniretur, teneri veste potuit, animo non potuit: ac ne ipsa quidem verba, diu passus est: contagium enim judicavit, si diutiùs moraretur, ne per manus adulteræ, libidinis incitativa traherent: itaque vestem exiit, crimen excussit, & relictis quibus tenebatur exuvijs, spoliatus quidem, sed non nudus aufugit, qui erat rector indumento

mento pudoris: non est enim nudus, nisi quæ culpa nudaverit. Sed satis. Quod si hæc verissima sunt, quid te putas castum futurum inter tot occasiones, & libidinum incentiva? Putas, te innoxium victurum inter delicias, inter cœtus virorum, & mulierum? fuge Arleni, fuge sæculum, nec te vanâ fortitudinis specie delude. Ita periit David, ita periit Salomon, ita periit Samson. Disce exemplo Christi fugere. Gloriosa enim hæc fuga est fugere à facie peccati.

Secunda causa fugæ Filii Dei fuit ut declararet nobis, se fuisse Regem, meliore titulo quam favore & benevolentia populi beneficio devincti; atque ut non videretur debere sceptrum suum & coronam plebi, frustulo panis allecæ; cum naturaliter suæque ex stirpe Rex esset, neque alieno arbitrio, factus quasi tributarius ipsorum beneficentiæ, gratiæque debitor. Quæ de conditione Regis in Christo, dicere nunc plura superfedeo, cum de eadem illare sim alio in loco dicturus.

Tertia fugæ Christi causa fuit, ad significandum nobis, nunquam fidendum esse populorum gratiæ ac studio, commotæque plebis æstui. Et quidem ejus exitum attende; iidem ipsi qui statuerant illum abripere, ut ad Regiam dignitatē eveherent, altero post die recusarunt in eum credere, & postquam oculis suis vidissent pleraque miracula quæ fecerat, in seque ipsis postremum istud experti fuissent, novum signum, aliudque miraculum ab illo experiverant, quasi priora non sufficerent. Quonam porro abiit ingens ille æstus animi, quod vehemens studium grataque diei hesternæ memoria evasit? Sed aliquid amplius vide: Certè iidem homines post visum miraculum suscitationis Lazari, cum magno triumpho duxissent Hierosolymam, cum faustis acclamationibus *Hoanna Filio David*, paucis post diebus eundem ad mortem postularunt *Tolle, tolle, Crucifige. Nolumus hunc regnare su-*

*per nos: Non habemus alium Regem, nisi Casarem.* Equidem nullum fretum, nullum mare Adriaticum, nullus Euripus, plures habeat mutationes, quam habeat mundus, quam habeat vulgus: Vide miserabiles exitus summorum Regum, Romulus à suis discerpitur: Caesar in Senatu ab iis quos maximis beneficiis devinxerat, transfoditur: Tullius Hostilius à privigno interimitur, & à filiâ Tullia conculcatur: plurimi Imperatores Occidentis & Orientis à suis militibus & à Prætorianis occiduntur: An putas te unum excipiendum? Tibi uni mundus exister fidelis? tu solus eris securus? Certè hoc Christi monitum Matth. 10. ad omnes pertinet: *Cavete autem ab hominibus: & illud aliud, ibid. Nolite arbutari quia pacem veni mittere in terram: non veni pacem mittere sed gladium: veni enim separare hominem adversus Matrem suam, & Nurum adversus socrum suum: & inimici hominis domestici ejus.* Vide quali Domino servias, hoc est mundo, hoc est populis, hoc est aulæ, hoc est principibus, & in universum hominibus. Quid non facis ut placeas, ut habeas approbatores, & laudatores? Quam securius, & quam generosius egit Apostolus uti scribit. Cor. 4. *Mihi autem pro minimo est ut à vobis judicetur aut ab humano die, sed neque me ipsum judico: Quod si neque tibi fidere vales, quomodo id poteris alijs? Ab alijs pete exemplum, neque persuadeas qui alijs fuerunt infidi, tibi uni fideles esse futuros. Tui apud te reputa, dum aliam fugæ Christi Domini causam in-*

4. Igitur causa fugæ Christi Domini hæc fuit, ut ostenderet mundanos honores non modo esse contemnendos, sed etiam omniratione esse fugiendos. 1. Quia vani sunt: 2. Quia periculosi: 3. Quia violenti. 4. Quia seditionis: quæ si vera sunt respectu omnium honorum mundanorum, multo magis respectu Regiæ Dignitatis: nam quod omnibus honoribus

mundanis convenit, certè supremo potissimum convenit.

Dixi 1. Honores mundanos vanos esse: quia nihil habent solidi, sed inania sunt nomina, & pura somnia. Hoc significavit Iſaias cùm cap. 4. sibi dictum scribit. *Clama: & dixi: quid clamabo? omnis caro fœnum, & omnis gloria ejus, quasi flos aëri, exsiccatum est fœnum, & cecidit flos:* Id exponens Gregor. 17. Moral. Iniquorum quippe potentia fœni floribus comparatur, quia nimirum carnis gloria, dum nitet, cadit; dum apud se extollitur, repentino intercepta sine terminatur. Vnde ad filios suos sic loquitur Matthias 1. Machab. cap. 2. *Et à verbis viri peccatoris ne timueritis, quia gloria ejus, sicut fœnum, & vermis est: hodie extollitur, & cras non invenietur, quia conversus est in terram suam, & cogitatio ejus perit.* Hinc factum ut Sapiens cap. 6. Sapientiæ, per omnes vitæ hujus partes discurrerit, ut hanc rerum vanitatem describeret. *Quoniam spes impij, tanquam lanugo qua à vento tollitur: Lanugo est levis admodum pulvis qui ludibrium ventorum est, aut exiles floeculi qui super arborum frondes apparent: tanquam spuma gracilis qua à procella dispergitur: quod maximè fragile est supra aquas, spuma est, quam agitatio minima dissipat ac delet; & tanquam fumus qui à vento diffusus est: fumus qui ab igne prodit, & ventus qui in aëre creatur, simul se commiscet, pariterque transeunt, nec quidquam nobis relinquunt nisi vanitatis rerum humanarum imaginem cujus homines ipsi veram nobis speciem præbent: Et tanquam memoria hospitis unius diei prætereuntis: quoniam nihil contulit, sed aufugit tanquam veredarius cursor qui præterierit, & cujus sola nobis recordatio manet.* Quæ verba Sapiens expendens S. Damianus libr. Epistola 17. Qui tot momentanea rerum exempla congeſſit, non tam vile quid esse, omnem mundanam gloriam,

quàm nihil esse significavit; unde passim authores ut id exprimant undique colligunt symbola vanitatis, & rerum, ludicarum, ut earum vanitatem nobis describant. Sed nemo de cave riuſ judicare potest quàm ij qui illa potiti sunt in vita sua, & ejus experientiam habuere; Audi, quomodo loquuntur Sapientiæ, cap. 5. *Quid nobis profuit superbia, aut divitiarum jactantia quid contulit nobis: vide quid prodesse poterit. Transierunt omnia illa tanquam umbra, & tanquam nuncius percurrrens, & tanquam navis qua pertransit fluctuantem aquam: &c. aut tanquam avis qua transvolat in aëre, &c. aut tanquam sagitta emissa in locum destinatum: &c. si & nos nati, continuo desuimus esse,* quibus verbis, nihil significantius dici potest ad exprimendam rerum omnium vanitatem: unde pulchrum Samuëlis monitum 3. Reg. capit. 12. *Nolite declinare post vana, qua non proderunt vobis, neque eruent vos, quia vana sunt.* Gregor. in eum luctum. Quidquid enim hoc sæculo lætæ delectabile, sublimè, aut prosperum cernitur, vanum profectò est, quia difficilè habetur, & citò amittitur. Et hoc pertinet ad DEI providentiam, ut omnia mundana talia essent, ne qui ea possiderent superbirent: aut qui amitterent, desperarent: ne ut ait Naz. Ora. 7. vel adversitas solatio, vel prosperitas franco careat. Hinc rectè monet David Psalm. 38. *Ne timueris cum dives factus fuerit homo: quod exponens Augustinus: Noli expavescere divitias & gloriam sæculi, quoniam caduca ista sunt, & citiùs abeunt, quàm veniunt: somnium est iste thesaurus: evigilas, & recessit. Hinc puto factum ut Scripturis non nisi ferè in somniis representati sint honores futuri, & hominum exaltationes: Ita Josephus vidit in somniis futuram suam in Ægypto exaltationem: *videte somnium meum:* Ita Pharaon vidit in somniis septem annos prosperitatis:*

In somnio ostensa Regina Esther exaltatio, & victoria Gedeonis: In somnio promissa Salomoni Sapientia, divitiæ, gloria: In somnio ostensa Josepho restitutio Pincernæ Pharaonis: ostensa omnes Monarchiæ Regi Nabuchodonosor: Danieli victoria, & successus Regum innumerorum, & multa similia, quæ tantum in somniis ostensa sunt: Quia ut ait Ambrosius lib. de Joseph. cap. 6. omnis potentia sæculi somnium est, non veritas. Itaque Tertullianus in Apologet. omnia, imaginaria in sæculo, & nihil veri: bene itaque dixit Augustinus somnium est iste thesaurus, evigilas, & recessit: Sed nihil dici potest expressius, quàm quod Deus præcipua mundi imperia ostendit Nabuchodonosori non tantum in somniis, sed etiã sub figurâ Idoli, quo nihil vanius dici potest: Nam ut ait Apostolus, 1. ad Cor. 8. *Nihil est idolorum in mundo*, quod apud Isaiam vocatur mendacium, & certè ajunt maximum, quia maximam veritatem negat omnium: Verum igitur est quod dixi summam esse in honoribus mundanis vanitatem.

Dixi 2. Honores mundanos esse periculosos, de quibus in universum dici potest quod dixit Augustinus de favore Principum; Per magna pericula ad majus periculum pervenitur. Certè ad omnes via lubrica est, unde in viâ quâ ad illos itur, plurimi cadunt, & cum ad illos perveneris, gressus, & status est in ancipiti: itaque eò pervenisse, nec felicitas est, neque securitas. Quod non sit felicitas, patet ex eorum qui pervenerunt testimonio. Cum Regi Antigono anus quædam de adepto regno gratularetur: Si scires, inquit, ô Mater, quàm multorum malorum sit hic pannus, ostendebat autem Diadema, eum in stercore jacentem non tollerens: Apud Vopiscum, cum amici Saturninum ad Imperium vellent extollere, sic eos allocutus est: Nescitis amici, quid malum sit imperare: nam & gladii, & tela nostris cervicibus impendent, im-

minent hastæ, undique spicula; Ipsi custodes timentur: ipsi comites formidantur: non cibus pro voluptate: non iter pro auctoritate: non bella, pro judicio: non arma pro studio: Nam quod Imperatorem me cupitis in mortis necessitatem me trahitis: sed habeo solatium hoc mortis, quod solus perire non potero. Hæc ille. Sed quàm illud miserum, omnes tibi esse suspectos. Salustius in Jugurtha: Ingenia Regum, prona ad formidinem: Item quàm miserum ut omnes verearis: ut enim ille ajebat, Necesse est illum omnes timere, quem omnes timent. Quàm miserum ut cogaris esse in omnium odio. Seneca in Thebaide, Regnare non vult, esse qui invisus timet. Simul ista mundi conditor posuit Deus, odium atque regnum. Unde cum alter alteri pœnas oraret, responsum est illi: Pœnas & quidem solvet graves, regnabit. Deniq; quis non credat, cum eo pervenerit, le magnam pacem esse consecutum: sed contrario planè eventu: Verè enim dixit Salustius, Maximo Imperio, maximam curam inesse. Vide quid dicat Seneca in Conf. ad Polyb. Omnium somnos illius vigilantia defendit: omnia otium illius labor, omnium delicias illius industria, omnium vacationem illius occupatio. Jam quod nulla etiam sit securitas, hinc patet, quod non diu honores possidentur, sed brevi caditur: unde Seneca in Thyeste. Quem dies vidit veniens superbum, hunc dies vidit fugiens jacentem. Et Agamemnon in Troade sic fatetur: Magna momento obrui vincendo didici. Quod ille vincendo didicerat, innumeris pereundo didicerunt.

Dixi 3. Violentos esse, nimis frequente experiètiâ in omnia tempora, & in omnia regna. Certè passim videbis aditus & exitus Regiarum humano sanguine resperfos esse. Unus Abimelech Gedeonis spurius filius ludicum 9. ut ad regnum perveniret 70. fratres legitimos super unum lapidem, quasi super  
idem

idem altare ut hostias peremit; innumera sunt hujus rei exempla; unde illius vox: Si jus violandum imperij gratia violandum est; aliis in rebus pietatem colas. Et apud Senecam sic loquitur Polinices in Thebaide: Pro regno velim patriam, penates, conjugem flammis dare. Imperia pretio quolibet constant bene. Ita Absalon ut Patris loco regnaret, quæ scelerata non commisit?

Dixi 4. Seditiosose esse: hinc illa vox in nostro Evangelio. *Cum cognovisset quia venturi essent ut raperent eum, & facerent eum Regem*: quæ vox seditionem importat. Bene itaque Christus Dominus fugit, ut nos doceret honores mundanos omni modo fugiendos esse, contra quàm facere solent plerique mortales qui omnibus modis illos insequuntur, nulla habita ratione conscientia, Iustitia, Fidelitatis, fœderis, amicitia, legum, & juris humani, atque divini, præsertim si de honore supremo agatur. Sed exemplo Christi Domini, quàm multi fugere didicerunt! Itaque solitudinem multitudini prætulit, & Urbibus, aspera montium, Fugit autem ad orationem, quia nemo in oratione discet eas dignitates acceptare: Vide varia in plurimis exempla in Ambrosio, Gregorio Nazianzeno, Iudicaële, & Iudoco Armorica Principibus, & in aliis innumeris qui dignitates recusarunt, aut fugerunt, aut reliquerunt.

Verùm suprâ omnes illius fugæ causas, hanc esse verissimam arbitror. Nempe quòd Salvator nobis demonstrare voluit, aspirare se ad aliam Regiæ dignitatis speciem, alio nutrimenti genere, alimentoque pretiosiori quod hominibus præparabat. Vt hoc melius intelligatur.

Nota 1. antequam Filius Dei sermonem exorsus fuisset de divina Eucharistia, quia res

erat valdè extraordinaria & fidem omnem superans, præparasse illum animos miraculo multiplicationis panum. Hoc significavit Ioan. 6. Quando dixit iis qui post hodiernum miraculum, postridie eum quærebant. *Amen amen dico vobis: quæritis me, non quia vidistis signa, id est miracula, sed quia manducastis ex panibus, & saturati estis. Operamini non cibum qui perit, sed qui permanet in vitam æternam, quem Filius hominis dabit vobis.* In quibus verbis, illud miraculum in panibus, & piscibus editum, ad corpus alendum, & explendam famem, comparat cum alio majore, multoque magis stupendo miraculo, quod promittit, dandi cibum qui non perit, ut est cibus terrenus sed qui permanet in vitam æternam; hic est cibus, de quo dixit postea: *Accipite, & manducate, hoc est enim corpus meum*: quem cibus in hoc Ioannis loco, se daturum promittit, inquit; *quem Filius hominis dabit vobis*: Probat enim se posse facere quod promittit, eo quod sit Deus, utpote Dei Filius: Id enim significat, quod subjungit: *Hunc enim Pater signavit Deus*: quem locum interpretatus S. Hilarius & de Trinit. Signavit enim per Sacramentum nativitatis, ejusdem naturæ unitatem: hæc est enim, inquit, natura sigillorum, ut omnem in se impressæ speciei exprimant formam: & in hoc sensu dixit Paulus ad Philippenf. 2. *Qui cum in formâ Dei esset*: Et Hebr. 1. *Qui cum sit splendor gloria & figura substantia ejus.* Ergo quia miraculum, & illò quidem quod in panum multiplicatione edidit, maius, promittebat, necesse erat de sua omnipotentia admonere, ne dubitarent, quibus promittebat: Fuit ergo prius illud miraculum, posterioris præludium, atque præparatio, ut scilicet maius aliquid sperarent, quod dignum esset non tantum Propheta, sed Filio Dei.

Nota 2. Si unquam se Iesus Christus pro Rege gessit, Regiamque dignitatem suam



exhibuit, fecisse id in institutione divinæ Eucharistiæ. Quam obrem, propriè loquendo, in eo Sacramento Regis munus exercet.

1. Quoniam illud instituens sensum Regium mentemque suscepit. Audienim quid dicat Sanctus Joannes capit. 13. *Sciens Jesus, quia omnia dedit ei Pater in manus, & quia à Deo exiit, & ad Deum vadit*: Vide quo sensu Sacramentum instituerit: quod nimirum omnia posset, sicut Pater; & quod ei à Patre omnia essent commissa, nam manus potestatem designat; item sciens se esse Filium Dei naturalem, ad quem esset rediturus, & ad ejus dexteram sessurus; denique sciens se brevi homines relicturum; itaque hoc tempus sibi solum esse reliquum, quo solent homines illud ostendere quod maximè sentiunt; opus fecit dignum suâ omnipotentia, suâ celsitudine suâque amore extremo: secundum illud, *cum dilexisset suos qui erant in mundo, in finem dilexit eos*: Itaque fecit suorum operum consumationem, & sic affectus hoc Sacramentum instituit.

2. In eo, quod illud susceptum Regio sensu, executus est magnificentia planè Regia, superans in divino eo convivio, sumptus & magnificentiam Regum omnium terrenorum. Quid hinc memorem convivium Regis Assuèri de quo cap. 1. Esther. *Tertio igitur anno Imperij sui fecit grande convivium, &c. ut ostenderet divitias gloriæ regni sui, &c. multo tempore centum videlicet & octoginta diebus*, hoc est sex mensibus. Item epulum Regis Baltharis, de quo Daniel cap. 5. *Fecit grande convivium, optimatibus suis mille*: aut convivium Herodis Antipatris in die suo natalia, ubi pro ultimo ferculo apposuit caput Joannis Baptistæ, multis mundis pretiosius: aut Ptolomæi Regis Egypti, qui non nisi uniones dissolutas, aut avium pretiosarum cerebella apposuit: aut Luculli qui cœnam amicis apposuit 150. millibus aureis æstimatam; aut Regi-

næ Cleopatæ, quæ unico potu ebibenda dedit Antonio 250. millia, aureorum: quæ omnia Christus longo intervallo superavit, nam seipsum Deum in escam reliquit: Zachar. 9.

*Quid enim bonum ejus est, & quid pulchrum ejus, nisi frumentum electorum, & vinum germen virgines?* Quod si Christus humano epulo vilis est regiam dignitatem meruisse, quantum magis hoc divino id meritus est: Itaque S. Valerianus homil. 16. de bono Martyrij. *Discite ergo, inquit, ex hoc Deum diligere, qui se quotidie cœlesti imperio sanguinis sui effusione commendat*. Certè quàm illud Regium omnes omninò nationes, quotidie tot sæculis pavisse, integro semper convivio? Apud Cassiodor. lib. variar. epist. 9. Theodoricus Rex Italiæ Regalis mensæ ministrum sic extollit: *Dum epulas sollicitâ ordinatione disponis, non solum nostro palatio clarus, sed & gentibus necesse est reddaris eximius, & stupent abundantiam unius mensæ tantas servientium turbas posse satiare, ut judicent consumptare crescere*. Sic ille. Ita ex divina Eucharistiæ abundantia, maxima oritur Christi commentatio Malach. 1. *Abortu Solis usque ad occasum, magnum est nomen meum in gentibus; & in omni loco sacrificatur, & offertur nomini meo oblatio munda*. Sanctus Casarius S. Basilii frater, relatus à Francisco Turriano tract. 2. de Eucharistia, cap. 25. rem optimè exprimit: *Credimus verbo Dei propriè & firmè esse divinum Corpus, quod super mensam sanctam consecratur, & inexhaustè participatur: nec enim Sol finem facit præbendi splendorem indigentibus luce; neque mare per suppeditationem salis impertitum, de vastâ magnitudine decedit; neque ignis infinitas lucernas incendens flaccescit, non deficiente qui flammam excitet; neque rursus aër respiratione omnium animantium decrescit. Id significatum in hodierni miraculi sine quando collecti sunt du-*

odecim cophini ex reliquiis panum multiplicatorum: Nam ut ait S. Ambros. lib. 7. in Lucam, fidei census nunquam exinanitur: licet totum dederit, totum habet, quia quod donavit, non amittit.

3. Quia in eo Sacramento optimi Regis officium implet, etenim & pascit populum, & vestit, & defendit, & regit, secundum illud Davidis Ps. 22. *Dominus regit me, & nihil deerit, in loco Pascuae ibi me collocavit: super aquam refectionis educavit me, animam meam convertit, &c. Parasiti in conspectu meo mensam adversus eos qui tribulant me: impingvastis in oleo caput meum, & calix meus inebrians quam praclarus est!*

4. Quia eo modo inter nos vivit, sicut Imperator in medio populi, aut exercitus sui, illud implens quod dixit Ezech. c. 37. juxta versionem 70. *Percutiam illis fedus, & ponam Sancta mea in medio eorum in sempiternum.* Per Sancta, intelligo carnem Christi vivificam, & sua virtute sanctificantem. Sic enim Paulus interpretatur Sancta ista Actor. 13. *Quod autem suscitavit eum a mortuis, amplius jam non reversurum in corruptionem, ita dixit: Quia dabo vobis Sancta David fidelia: Ideoque & alias dicit: Non dabis Sanctum tuum, videre corruptionem.* Ita frequenter dicimus in sacrificio Missae, *Sancta tua, intelligentes Corpus & Sanguinem Christi.* Haec igitur Sancta in medio nostrum sunt, quia in Ecclesiis quae sunt in medio nostri, reposita sunt. Itaque subdit, *Et erit tabernaculum meum in eis.* Non igitur tantum in nobis est Christus, secundum illud, *Quonia in habitabo in eis:* sed etiam in medio nostri, ut impleatur illud, *Ponam Sancta mea in medio illorum:* unde consuetudo Ecclesiae collocandi Sancta in Tabernaculis: & inde magna fiducia habitamus in Urbibus, & adimus Ecclesias, ubi sciimus esse nostrum Sanctificatorem: sicut ait idem Ezechiel ibid. *Et scient gentes, quia ego Deus*

*minus sanctificans eos, eo quod Sancta mea in medio eorum sunt.* Sicut olim Tabernaculum in deserto, & Area in medio castrorum & populi collocabantur.

5. Id patet ex honore qui ei defertur in Sacramento: Nam licet Deum ubique, & in omni occasione veneremur, nullibi tamen tantus honor defertur externus Deo, quantum in hoc Sacramento, ubi verè se Regem praestat. Vide enim quàm pompa, & qua magnificentia deferatur: Item quàm religiosè tractetur. Vide ejus Basilicas, & templa: Vide vasa aurea, & argentea: Vide ornamenta, tapetia, imagines, statuas: Vide Ministros, & Ministrorum diversos ordines, quo ritu, & quibus ceremoniis delectos, & initiatos: Vide innumeram cereorum multitudinè, & alia plurima quae satis ostendunt, Regi cuidam supremo praestari obsequia. Sed si liceret, intueri Angelos praesentes, quo timore, qua reverentia quo cultu assistat! Qui hoc viderat, teste S. Nilo. B. Chrysostr. *ὄρα τὸν φοβερὸν καὶ ἰσχυρὸν καὶ ἰσχυρὸν;* ut scias in hoc Mysterio Christum verè Regem agere.

QVID ex hoc toto discursu superest, nisi ut cum Christo in Eucharistia existente, ita nos habeamus, ut cum Rege solent Aulici: *Humanum dico propter infirmitatem carnis vestra:* Videamus itaque qua ratione se gerant Aulici in Curia coram Rege, qua modestia, qua reverentia, qua ad Regem attentione. Pudeat homines Christianos plus homini mortali deferre quam Deo.

*Hic excitandi Auditores, & ad reverentiam Deo in Templis exhibendam, ubi Christus in altaribus jacet, & ad puritatem mentis & corporis in sacra Communioni: ut nihil tanto Rege indignum faciant, quin potius imitentur Angelos & in caelo, & in templo: nam utrobique idem Rex adest, & utrobique eodem cultu, & eodem honore dignus est. AMEN.*